

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ בשלח, ט"ו בשבט, ה'תשל"ו

חלק ב – יוצא לאור לש"פ יתרו, כ"ד שבט, מבה"ח אד"ר, ה'תשפ"ד

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

נדפס על ידי ולזכות

דוד בן רחל

ולזכות כל יוצאי חלציו

ולזכות הוריו

הרה"ג הרה"ח ר' יקותיאל בן לאה רחל

וזוגתו מרת רחל בת ליבא

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות

פרקש

להצלחה רבה ומופלגה בטוב הנראה והנגלה

בכל אשר יפנו בגשמיות וברוחניות

ולנחת רוח יהודי חסידותי מתוך שמחה וטוב לבב

[תרגום חפשי]

מאשר קבלת מכתבה מכה' טבת.

ובעת רצון יזכירה עוד הפעם, וכן את אלה שכותבת אודותם, על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, מתאים לתוכן כתבה.

מובן שמפליא אותי מה שכותבת שההשתתפות שלה בפעולות נשי חב"ד אשר בכפר חב"ד – חלשה מאד, מכיון שכמו כל עניי תורה ומצות – העיקר הרי הוא טובת האדם העושה עצמו, לפני ויותר מאשר לאחרים שמקבלים הטובה מזה, ומשום כך הרי [די] אפילו בהתבוננות פשוטה: [אם] בעניינים שספק בדבר מה יצא [=איזו טובה תצמח] מזה – בכל זאת מתאמצים לעשותם, בחושבם שזוהי טובה לגוף; כיצד, איפוא, צריך להיות [המאמץ] בענין שהוא בודאי טוב הן עבור הגוף והן עבור הנשמה – שהרי זהו רצון השם יתברך שמסר לנו ע"י תורתו הקדושה – ושהטרח בזה קטנה בהרבה מהמאמץ עבור עניי הגוף לכשעצמם.

מה שכותבת בענין הצרות והדחוק בהאסיפות, – בטח ישנן פעולות שונות לפני האסיפה ואחרי האסיפה; ניתן איפוא להוסיף בפעולות אלו באם אין משתתפים במדה מלאה באסיפות [עצמן], ועדיין, מתווספת חשיבות כשרואים שפעילים ב[שטח] עבודה אחרת אשר במסגרת נשי חב"ד.

בברכה להסתדרות טובה ולבשורות טובות בכל העניינים.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ יתרו, כ"ד שבט, מבה"ח אדר ראשון הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק שני מהתוועדות ש"פ בשלח, ט"ו בשבט ה'תשל"ו, הנחה בלתי מוגה. חלק ראשון י"ל לש"פ בשלח, שבת שירה, י"ז שבט.

*

בתור הוספה – מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום ההילולא כ"ב שבט, ה'תשפ"ד,
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2024 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5784 • 2024

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס "ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

הוספה

ב"ה, כח' טבת תשכ"ב
ברוקלין

מרת ... תחי'

ברכה ושלוש!

באשטעטיג די ערהאלטונג פון אייער בריף פון כה' טבת.

און בעת רצון וועט מען אייך נאך אַמאַל מזכיר זיין און אויך די וועגען וועלכע איר שרייבט, אויף דעם ציון הק' פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, לויט דעם אינהאַלט פון אייער שרייבען.

פאַרשטענדליך אַז עס וואונדערט מיר וואָס איר שרייבט, אַז איר באַטייליגונג אין די פעולות נשי חב"ד פון כפר חב"ד, איז זייער שוואַך, וואָרום ווי אַלע ענינים פון תורה ומצות, איז דער עיקר דאָס גאָר אַ טובה פאַר דעם וואָס טוט, איידער און מער ווי די אַנדערע וועלכע באַקומען די טובה פון דעם, און דעריבער איז דאָך אפילו אין געוויינליכער באַטראַכטונג, אַז אין ענינים וואָס ס'איז אַ ספק וואָס וועט זיין פון דעם, דאָך שטריינגט מען זיך אָן, רעכענדיק אַז דאָס איז אַ טובה פאַרן קערפער, טאָ ווי דאָרף שוין זיין אין אַ ענין וואָס איז זיכער גוט סיי פאַרן גוף און סיי פאַר דער נשמה, וואָרום דאָס איז דאָך דער ווילען פון השם יתברך, וועלכער האָט אונט איבערגעגעבען דורך זיין הייליקער תורה, און וואָס די טרחה אין דעם איז פיל קלענער ווי די אַנשטריינגונג פאַר עניני הגוף אַליין.

וואָס איר שרייבט וועגען איינגשאַפט אין די אסיפות, — זיכער זיינען פראַן פערשידענע פעולות, פאַר דער אסיפה און נאָך דער אסיפה, קען מען דאָך צוגעבען אין די אַרבעט, אויב מיבאַטייליגט זיך ניט אין דער פולסטער מאָס אין די אסיפות, דאָך גיט צו חשיבות, ווען מיזעהט אַז מיאזי אַקטיוו אין אַנדערע אַרבעט, אין די ראַמען פון נשי חב"ד,

בברכה צו אַ גוטע איינאַרדנונג און צו גוטע בשורות אין אַלע ענינים

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

טז. בנוגע ללימוד פסוק עם פירוש רש"י בפרשת השבוע, הנה בהמשך להמדובר במאמר¹³⁴ אודות ענין המן, יש להתעכב על פירוש רש"י בפרשת המן — על הפסוק¹³⁵ "וילקטו אותו בבוקר בבוקר איש כפי אכלו וחס השמש ונמס":

רש"י מעתיק את התיבות "וחם השמש ונמס", ומפרש: "הנשאר בשדה נמות, ונעשה נחלים, ושותין ממנו אילים וצבאים, ואומות העולם צדין מהם, וטועמין בהם טעם מן, ויודעין מה שבחן של ישראל. ותרגומו של נמס¹³⁶, פשר, לשון פושרין, ע"י השמש מתחמם ומפשיר. ונמס — דיטשנפרי"ר, ודוגמתו בסנהדרין בסוף ד' מיתות"¹³⁷.

וצריך להבין:

(א) בהתחלת פירושו מבהיר רש"י שמ"ש "ונמס" קאי רק על "הנשאר בשדה", ולא על מה שלקטו, דאל"כ יקשה מה יאכלו¹³⁸ (גם בערב). ואח"כ מפרש תיבת "ונמס" — "נמוח", ומוסיף לפרש ש"תרגום של נמס, פשר וכו'".

ולכאורה צריך רש"י לבאר תחילה הפירוש ד"נמס" — "נמוח", ואח"כ להוסיף "הנשאר בשדה", כדי לתרץ הקושיא מה יאכלו, ומדוע כותב פירושו בסדר הפוך?

וגם צריך להבין: מדוע מעתיק רש"י גם את התיבות "וחם השמש" — בה בשעה שמפרש רק תיבת "ונמס"?

(ב) בנוגע להמשך פירוש רש"י, ש"נעשה נחלים, ושותין ממנו אילים וצבאים, ואומות העולם צדין מהם, וטועמין בהם טעם מן, ויודעין מה שבחן של ישראל" — מהו הקושי בפסוק שבגלל זה צריך רש"י לפרש זאת; והיכן נרמז כל זה בפשוטו של מקרא?!

(ג) בסיום פירושו, בנוגע ל"תרגום של נמס, פשר, לשון פושרין", מוסיף רש"י "ודוגמתו בסנהדרין בסוף ד' מיתות". ואינו מובן: מהו הצורך להביא דוגמא כזו, בה בשעה שזהו לשון שאינו זקוק לביאור, כפי שמביא רש"י בנוגע למלחמת עמלק: "אשר קרן"¹³⁹, "לשון קור וחום, צננך והפשירך מרתחתך, שהיו העובדי כוכבים יראים להלחם בכם, ובא

כבדפוסים שלפנינו, שמתחיל "פשר לשון פושרין", ללא קשר והמשך למ"ש לפנ"ז.

(137) סז, ב.

(138) שפ"ח כאן.

(139) תצא כה, יח.

(134) לעיל ע' ... ואילך.

(135) פרשתנו טז, כא.

(136) זוהי הגירסא הנכונה — כבדפוסים

המובחרים (דפוס שני. וראה לקו"ש חט"ו ע')

155 הערה 3. חכ"א ע' 134 הערה 13), ולא

זה והתחיל והראה מקום לאחרים, משל לאמבטי רותחת שאין כל ברי יכולה לירד בתוכה, בא בן בליעל אחד קפץ וירד לתוכה, אע"פ שנזכה הקרה אותה בפני אחרים".

וגם אם רש"י רוצה להביא דוגמא — הנה במקום להביא דוגמא מ"סנהדרין בסוף ד' מיתות", ששם מדובר אודות כשפים שזהו דבר האסור כו', ה"י רש"י יכול להביא דוגמא ממסכת שבת¹⁴⁰: "מיחם שפינהו ויש בו מים חמין, לא יתן לתוכו מים מועטין בשביל שיחומו, אבל נותן לתוכו מים מרובים כדי להפשירן", או ממסכת פסחים¹⁴¹: "אין לשין את העיסה בפושרין" (שממהרין להחמיץ).

ויתירה מזה: רש"י עצמו מביא הפסוק "וחם השמש ונמס, פשר" — במסכת ב"ק בפרק המניח¹⁴²: "נפשרה — נימוחה, כדמתרגמינן וחם השמש ונמס, פשר", וכיון שכן, בפירושו על הפסוק "וחם השמש ונמס", ה"י לו להביא דוגמתו מב"ק בפרק המניח (פרק שלישי), שהוא לפני סנהדרין בסוף ד' מיתות (פרק שביעי).

וכמדובר כמ"פ שכל הדיוקים בפירוש רש"י צריכים להיות באופן המובן בפשטות לבן חמש למקרא, כפי שיתבאר לקמן.

יז. בנוגע להערות אאמו"ר על הזהר — הנה כיון שעוסקים בלהט ("מ'קאָכט זיך") בנוגע לפירוש רש"י, נתעכב על הערה שבה מבאר אאמו"ר¹⁴³ "מה שפרש"י בחומש פ' ויקרא¹⁴⁴ בפסוק ריח ניחוח דעולת העוף, נאמר בעוף ריח ניחוח ונאמר בבהמה ריח ניחוח, לומר לך אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוין את לבו לשמים":

בין העניינים שמבאר אאמו"ר — ש"בפרש"י . . אחד המרבה קאי על עוף, ואחד הממעט קאי על בהמה, ולכן הקדים רש"י עוף לבהמה, כמו שהקדים אחד המרבה לאחד הממעט, ומבאר הענין ע"פ קבלה — "כי עוף מספרו ג"פ בן . . ובהמה מספרה בן א' . . א"כ עוף גדול מבהמה".

אמנם, ביאור זה אינו שייך לבן חמש שלומד פשוטו של מקרא, ולכן יש צורך בביאור ע"ד הפשט מדוע הקדים רש"י עוף לבהמה, כמו שהקדים אחד המרבה לאחד הממעט, שמשמעותו שאחד המרבה קאי על עוף, ואחד הממעט קאי על בהמה, היינו, שעוף גדול מבהמה.

(140) מא, ב.
(141) לו, א (ובפרש"י).
(142) ואלך.
(143) לקוטי לוי"צ הערות לזח"ב ע' סט
(144) א, יז.

הקריב נפשו", ש"זה הרבה יותר שלא בערך מקרבן בהמה ועוף שאינו מקריב נפשו בהם"¹⁷⁸.

ויה"ר שבקרוב ממש נזכה להקריב עולת בהמה, עולת עוף ומנחה — כאשר יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה וכו' ויבנה מקדש במקומו ויקבץ נדחי ישראל⁸⁵, ואז יקריבו קרבנות בביהמ"ק השלישי, בקרוב ממש.

כז. (לאחרי אמירת ברכה אחרונה, אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:)

בהמשך להמוזכר לעיל (סי"ט) בנוגע ל"הוק-אָפּ" וכו', יש להבהיר שאין כאן אפילו חשש דחשש לענין של קפידא וכו', ובודאי תהי' לכולם אריכות ימים ושנים טובות, עם כל הברכות וישועות ונחמות, עד לנחמה הכי גדולה — ביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

וכל כוונת הדברים היתה רק לעורר שחבל שהראש יהי' מונח ב"קאָלאָשן", ולכן מעוררים — בדרכי נועם ודרכי שלום, ובאופן ד"וקראת לשבת עונג"¹⁷⁹ — שצריך להוסיף בלימוד התורה, נגלה וחסידות, בהתמדה ושקידה, וכן בקיום המצוות בהידור.

ובהתאם לכך שהולכים עתה לקרוא בתורה פרשת יתרו — הנה יה"ר שיהי' הענין ד"יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החושך"⁶⁸.

וכיון שבפרשה זו מדובר אודות הענין דמ"ת, שכולל גם תורתו של משיח, כידוע הפתגם¹⁸⁰ שלא יהי' עוד הפעם מ"ת — הנה יה"ר שנזכה ללמוד תורתו של משיח מפיו של משיח, ובקרוב ממש.

[לאחרי תפלת מנחה התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן הניגון "עוצו עצה ותופר" ונכנס לחדרו לכמה דקות ויצא להתפלל תפלת ערבית].

[תשיט]. תער"ב ח"א ע' שסו. ח"ב ע' א'צו
[ח"ב ע' תקב. ח"ה ע' א'תקג]. סה"מ תער"ב-
תרע"ו ע' קיג. עטר"ת ע' רצא. תרפ"ה ע'
קצט. ה'תש"ט ע' 57. ועוד.

(178) לקוטי לוי"צ שם.
(179) ישע"י נח, יג.
(180) ראה סה"מ תר"ם ח"א ע' קעט. ע'
רפד. תרמ"א ע' תיב. תרמ"ז ע' פז. תרנ"ו ע'
שנו. המשך תרס"ו ע' כג [לב]. שם ע' תקמו

כמסופר שם: "זעירי איקלע לאלכסנדריא של מצרים זבן חמרא, כי מטא לאשקויי" מיא, פשר (נמס המכשפות, כל מילי מכשפות נבדקין על מים חיים ונמוחין) וקם גמלא דוסקניתא" (נעשה החמור דף של גשר כו'), ודוגמתו בנדוד"ד, שנימוח ונעשה דבר הנוזל.

ולהעיר גם מפירוש רש"י בענין "מעלה גרה"¹⁷⁴: "ותרגומו פשרא, שע"י הגרה האוכל נפשו ונימוח". וכן מפירוש רש"י על הפסוק¹⁷⁵ "אמחה את האדם", "הוא עפר, ואביא עליו מים ואמחה אותו, לכך נאמר לשון מיחוי", והיינו, ש"אמחה" פירושו להמיס במים ("מאכךן צעגיין צעלאון אין וואסער")¹⁷⁶, שזהו ביטול ושינוי ממציאותו הקודמת.

והטעם שרש"י לא מביא הדוגמא ממסכת ב"ק בפרק המניח: "נפשרה" — כי, הפירוש "נפשרה" — נימוחה" הוא רק לאחר שיוודעים הדוגמא מסנהדרין בסוף ד' מיתות ש"פ"ש פירושו נמס, אבל בלאה"כ הי' אפשר לפרש שהלשון "נפשרה" הוא ביחס למים שהיו בתוך הכד ויצאו לחוץ ע"י שבירת הכד.

כו. בנוגע לביאור בפירוש רש"י בפ' ויקרא — שאודותיו מדובר בהערות אמו"ר:

דובר כמ"פ¹⁷⁷ שלפעמים מעתיק רש"י תיבות מהפסוק באופן שמשלב אותם בתוך פירושו. ועד"ז בנדוד"ד: "נאמר בעוף ריח ניחוח וכו'", שהתיבות "ריח ניחוח" הם העתקה מהפסוק.

והטעם שרש"י מבאר זאת בהמשך לפירוש במ"ש "ושסע אותו בכנפיו וגו'" — כדי להדגיש את המעלה שבעולת העוף לגבי עולת בהמה (בהתאם למ"ש אמו"ר שאחד המרבה קאי על עוף, שלכן הקדימו רש"י לבהמה, כמו שהקדים אחד המרבה), שמקריבים את העוף עם הנוצות שבכנפיו, אע"פ ש"אין לך הדיוט שמריח ריח רע של כנפים נשרפים ואין נפשו קצה עליו" — "כדי שיהא המזבח שבע ומהודר בקרבנו של עני" דוקא.

ולאחרי שרש"י מפרש זאת בנוגע ל"ריח ניחוח" שנאמר בעוף, שוב אינו צריך לפרש זאת בנוגע ל"ריח ניחוח" שנאמר במנחה, כיון שמוכן מעצמו ממ"ש רש"י ש"לא נאמר נפש" ("ונפש כי תקריב") .. אלא במנחה, מי דרכו להתנדב מנחה, עני, אמר הקב"ה מעלה אני עליו כאילו

(174) שמיני יא, ד.
 (175) בראשית ו, ז.
 (176) ראה לקוי"ש חט"ו ע' 29.
 (177) ראה גם תו"מ חע"ג ס"ע 178.
 וש"נ.

גם צריך להבין (כקושיית אמו"ר, שגם לאחרי ביאורה ע"פ קבלה, צ"ל ביאור גם בפשטות הענינים) "למה לא הביא בפירושו על התורה גם מנחה, כדרשת רז"ל (ב"משנה דסוף מס' מנחות ובגמרא בברייתא שם", ש"שם איתמר גם ונאמר במנחה אשה ריח ניחוח"¹⁴⁵), ויפרש כל זה בפסוק אשה ריח ניחוח דמנחה וכו'?"

ואין לומר שמפירושו בנוגע לעוף מובן גם בנוגע למנחה — שהרי בין אם עוף הוא הממעיט (כבפשטות) ובין אם עוף הוא המרבה (כדיוק אמו"ר מסדר הדברים בפירוש רש"י שהקדים עוף לבהמה, כמו שהקדים אחד המרבה לאחד הממעיט"), הרי הוא באמצע, בין בהמה למנחה, וא"כ, מתאים יותר להדגיש שנאמר ריח ניחוח במנחה ונאמר ריח ניחוח בבהמה, ומזה יובן גם בנוגע לעוף שביניהם.

גם צריך להבין מה שדברי רש"י "נאמר בעוף ריח ניחוח ונאמר בבהמה ריח ניחוח וכו'" אינם באים בד"ה בפ"ע על התיבות "ריח ניחוח", אלא בהמשך לפירושו על התחלת הפסוק¹⁴⁴ "ושסע אותו בכנפיו לא יבדיל והקטיר וגו'", "עם כנפיו .. נוצה ממש. והלא אין לך הדיוט שמריח ריח רע של כנפים נשרפים ואין נפשו קצה עליו, ולמה אמר הכתוב והקטיר? כדי שיהא המזבח שבע ומהודר בקרבנו של עני" (וממשיך לבאר מ"ש "לא יבדיל", "אינו מפרקו לגמרי וכו'"); ובהמשך לזה כותב רש"י "נאמר בעוף ריח ניחוח, ונאמר בבהמה ריח ניחוח, לומר לך אחד המרבה וכו'" — דלכאורה מהי שייכות הדברים!?

וכפי שיתבאר לקמן.

יח. בהמשך להמדובר במאמר¹⁴⁶ (שמיוסד על מאמרי רבותינו נשיאינו בתו"א, תו"ח ואוה"ת) בנוגע לענין המן שעיקר המשכתו בשבת — הנה כאן המקום לבאר מש"נ בהתוועדות הקודמת¹⁴⁷ בנוגע למעלת קביעות שנה זו שהשבת שממנו מתברך יום ההילולא הוא שבת פ' בא, שזהו כמו בפעם הראשונה, שההסתלקות היתה בשבת פ' בא, ועל זה שאלו, שלכאורה יש מעלה יתירה כאשר הקביעות היא באופן שיום ההילולא עצמו חל בשבת, כבפעם הראשונה ממש, ולא רק שהשבת שממנו מתברך יום ההילולא הוא שבת פ' בא?

יט. ויובן בהקדים ענינו של יום השבת ש"מיני" מתברכין כולהו

(145) ב, ב.
 (146) פ"ד ואילך (לעיל ע' ... ואילך).
 (147) שיחת ש"פ בא בתחלתה (לעיל ע' ...).

יומין¹⁴⁸, שקאי לא רק על ששת ימי החול, אלא גם על יום השבת, שמתברך מהשבת שלפניו.

ולהעיר, שאף שכבר דובר על זה כמ"פ¹⁴⁹, ישנם עדיין השואלים שבפשטות המשכת הברכה מיום השבת היא רק לששת ימי החול, ומהי ההוכחה שגם יום השבת מתברך מהשבת שלפניו?

ובכן, שאלה זו היא שאלה של "עם הארץ" — כי: הענין ש"מיני מתברכין כולהו יומין" נאמר בזהר בנוגע לברכת המן, שאף שבפועל לא היתה ירידת המן בשבת, הנה דוקא בשבת היתה עיקר המשכתו ברוחניות הענינים למעלה על כל ימי השבוע, כולל גם יום השבת שלאחריו, שבו אכלו המן שירד ביום ששי "לחם משנה"¹⁵⁰, וכמבואר בפירושו רש"י על הפסוק¹⁵¹ "ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו", "ברכו במן, שכל ימות השבוע ירד להם עומר לגלגולת, ובששי לחם משנה. וקדשו במן, שלא ירד כלל בשבת", ונמצא, שהמן שאכלו ביום השבת, נמשך ונתברך מיום השבת שלפניו.

[אם מישהו הי' מעיין בזה, הי' רואה שאין מקום לשאלה, אלא שפלוגי מתעצל להכניס את ראשו ולעיין בדבר, כנראה בגלל שראשו מונח בענינים אחרים, וכהפתגם הידוע¹⁵²: "דיי¹⁵³ קאָפּ ליגט אין קאַלאַשן"... ולכן כאשר שואלים אותו שאלה, מיד מתבלבל ולא יודע מה לענות; ועד שיש כאלו שבגלל זה מסלפים את הדברים שנאמרו.

— דובר פעם בנוגע ל"הוק-אפ" או טלפון וכיו"ב, שכיון שזהו דבר הדומם, אי אפשר לשאול שאלה ולקבל מענה, אבל לאידך גיסא, יש בזה מעלה שמוסרים את הדברים כהווייתן, ללא שינוי כלל; אבל כשמדברים לאנשים, ורוצים שיהיו "אודנין דשמעין"¹⁵⁴, יכול להיות מצב שישנו את הדברים, בגלל שמישהו מעורר שאלה ולא יודעים מה להשיב לו.

ובמקרה הטוב — אם יש לו "ברייטקייט" — כותב לי פתק שהמצב מר ("ס'איז ביטער..."), כיון שתפסו קושיא על הדברים שנאמרו. ובכן: אי אפשר להבהיר בשעת ההתוועדות את כל הענינים, גם

(148) זח"ב סג, ב. פח, א.
(149) ראה גם ... וש"נ.
(150) פרש"י פרשתנו טז, ה.
(151) בראשית ב, ג. וראה גם לקו"ש
(152) ראה זח"ב קפו, ריש ע"ב. תקו"ז
תס"ט (קיו, ריש ע"ב). וראה גם תו"מ חע"ו
ריש ע' 111. וש"נ.

(148) זח"ב סג, ב. פח, א.
(149) ראה גם ... וש"נ.
(150) פרש"י פרשתנו טז, ה.
(151) בראשית ב, ג. וראה גם לקו"ש
(152) ראה זח"ב קפו, ריש ע"ב. תקו"ז
תס"ט (קיו, ריש ע"ב). וראה גם תו"מ חע"ו
ריש ע' 111. וש"נ.

שנקראים ירושלים, ע"ש ירא שלם¹⁷²). בצבאות או כאילות — שתהיו הפקר ומאכל כצביים ואיילים. אם תעירו (אם תשניאו) ואם תעוררו (כמו העורר על השדה) את האהבה — שביני לדודי, לשנותה ולהחליפה ולבקש ממני להתפתות אחריכם. עד שתחפץ — בכל עוד שהיא תקועה בלבי והוא חפץ בי" (שענין זה הוא באופן של שבועה, שהיא למעלה מחשבונות כו', מבלי הבט על מעמדם ומצבם של בני" בקיום התומ"צ כו').

והטעם שרש"י לא מפרש כהתיב"ע שבנ"י היו צדים ואוכלים אותם — כי: (א) כיון שבנ"י היו במדבר, לא הגיעו לשם האילים והצביים שיוכלו לצוד אותם, (ב) בני" לא היו זקוקים לטעום טעם מן שבאילים וצביים, שהרי אכלו את המן בעצמו, ומה גם שטעם המן הי' משתנה לכל דבר¹⁷³, כך, שהיו יכולים לטעום בו כל דבר; ולכן פירש רש"י כהמכילתא, ש"אומות העולם צדין מהם, וטועמין בהם טעם מן, ויודעין מה שבחן של ישראל" — שזהו העיקר שנוגע לענינו.

כה. וממשיך רש"י לבאר השייכות ד"נמס" ל"חם השמש", היינו, לא רק לזמן מסויים ביום, אלא לענין החום — "ותרגומו של נמס, פשר, לשון פושרין, ע"י השמש מתחמם ומפשיר".

אך עדיין אינו מובן מה שייך כאן "לשון פושרין" — שלשון זה שייך לקור וחום, כמו מים פושרים, שאינם קרים ואינם חמים, ולדוגמא: בנוגע לקרח (מים שקפאו מרוב קור) מתאים לומר שע"י השמש מתחמם ומפשיר, ועד"ז להיפך, בנוגע למים חמים שנעשים מים פושרים, וכנ"ל מדברי רש"י "משל לאמבטי רותחת .. הקרה אותה בפני אחרים"; אבל מה שייך לשון פושרין לענין המן?

ועל זה מביא רש"י "ודוגמתו בסנהדרין בסוף ד' מיתות" — ששם מצינו לשון פושרין [לא כמו בשבת ובפסחים ששם מדובר אודות מים פושרים, שאינם קרים ואינם חמים, אלא] שמשמעותו כמובן של ביטול ושינוי המציאות מהמעמד ומצב הקודם,

— שזהו פי' התיבה שמביא רש"י בצרפתית: "דישטנפרייר", שיש דוגמתה גם באנגלית: "דיס'אפיר", שפירושה שנתבטל ונשתנה ממציאותו הקודמת —

(172) ראה תוד"ה הר — תענית טז, א (173) יומא עה, א.
מב"ר פנ"ו, יו"ד.

המדברים בשבחן של ישראל) קשור עם שבחן של ישראל — כיון ש"הנשאר בשדה נמוח, ונעשה נחלים, ושותין ממנו אילים וצבאים, ואומות העולם צדין מהם, וטועמין בהם טעם מן, ויודעין מה שבחן של ישראל".

כד. והנה, מקור הדברים הוא במכילתא ובתרגום יונתן בן עוזיאל, אבל שם נאמר (א) "נחלים היו מושכים ממנו ומוליכין לים הגדול", "עד ימא רבא", (ב) "ובאין אילים וצבאים ויחמורים וכל בהמה ושותין מהם", "חיון דכיון ובעירן", (ג) בתיב"ע נאמר "והווי בני" צדיין ואכלין יתהוין"; ואילו רש"י לא הזכיר שהנחלים הגיעו לים הגדול, ולא הזכיר יחמורים וכל בהמה (אלא רק אילים וצבאים), וכתב ש"אומות העולם צדין מהם" (כבמכילתא, ולא כבתי"ע שבנ"י צדים מהם).

והביאור בזה — לפי שרש"י מביא ממדרשי חז"ל רק מה שמוכרח בפשוטו של מקרא:

כיון שבנ"י היו במדבר, שאין בו בעלי חיים, הנה כדי שאילים וצבאים יוכלו לשתות מהמין שנימוח, בהכרח לומר ש"נעשה נחלים" שהגיעו למקום שיש בו אילים וצבאים; אבל אין הכרח בפשוטו של מקרא שהנחלים הגיעו עד לים הגדול.

וכיון שהענין ד"חם השמש ונמס" הי' דבר הרגיל מידי יום ביומו במשך כל הארבעים שנה שהיו בני' במדבר — לכן הזכיר רש"י רק "אילים וצבאים", לפי שהם חיות היותר רגילים שישנם בריבוי, ובאופן של הפקר לכל, כך, שנקל לצודם יותר מאשר יחמורים וכל בהמה.

וראי' לכך שאילים וצבאים הם חיות היותר רגילים — ממ"ש¹⁶⁸ "בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר .. כצבי וכאיל" (שאין קרבן בא מהם), והיינו, שאע"פ שיש שבעה מיני חיות טהורות, מ"מ, נקט הכתוב "כצבי וכאיל" דוקא, לפי שהם חיות היותר רגילים (שזהו דבר הפשוט כל כך עד שרש"י לא צריך להבהיר ש"דיבר הכתוב בהוה").

וכן מצינו בפירושו רש"י על הפסוק בשיר השירים¹⁶⁹ (שנדפס בכל החומשים) "השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילנות השדה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ", שמפרש (לא כפי' הגמרא¹⁷⁰ "שלא יעלו בחומה וכו'", אלא) "השבעתי אתכם — אתם האומות (שקורא לאומות בנות ירושלים¹⁷¹, להיותם טפלים לבנ"י

(168) פ' ראה יב, טו (ובפרש"י).

(170) כתובות קיא, א.
(171) ראה פרש"י שה"ש א, ה.

(169) ב, ז, ג, ה.

ענינים חשובים, כיון שאין לדבר סוף, ולכן צריכים לבד לעיין, ומי שיעיין, יראה שאין מקום לקושיא, ויאמר למקשן שהוא "עם הארץ", או שסתם תואנה הוא מבקש, וכוונתו לקנתר וכו'.

ומכל זה מובן שיש בשבת שני ענינים: הברכה שנמשכת ממנו על כל ימי השבוע (כולל גם השבת שלאחריו), והברכה שמקבל בעצמו מיום השבת שלפניו.

כ. ועפ"ז מובן מעלת הקביעות שיום השבת שלפני יום ההילולא הוא שבת פ' בא:

כאשר יום ההילולא עצמו חל בשבת פ' בא — הרי הברכה שמקבל יום ההילולא הוא מהשבת שלפניו שהוא שבת פ' וארא (ולא שבת פ' בא); ורק כאשר יום ההילולא חל באמצע השבוע, אזי הברכה דיום ההילולא היא משבת פ' בא.

ולהעיר, שיש גם קביעות שיום ההילולא חל בשבת פ' בשלח, שגם אז המשכת הברכה היא משבת פ' בא. אבל, כיון שעיקר ענינו של יום השבת הוא לא קבלת הברכה מהשבת שלפניו, אלא המשכת הברכה לימי השבוע שלאחריו [שלכן עיקר ענין המשכת המן הי' בשבת, להיותו למעלה ממדידה והגבלה ולמעלה מהזמן (כמו ענין התורה), כמשנת"ל במאמר¹⁴⁶], נמצא, שעיקר ענינו של יום ההילולא שחל בשבת פ' בשלח שייך לפ' בשלח, ולא כ"כ לפרשת בא; ולכן עיקר השייכות דיום ההילולא לפ' בא היא בקביעות שנה זו, שהשבת שלפני יום ההילולא היא שבת פ' בא.

ויה"ר שמדהיבור אודות הברכה בשבת בנוגע לענין המן, נזכה לענין המן כפי שיהי' לעתיד לבוא, כדאיתא בגמרא¹⁵⁵ "שחקים שבו ריחיים עומדות וטוחנות מן לצדיקים לעתיד לבוא", בקרוב ממש.

* * *

כא. הביאור בפירושו רש"י:

כוונת רש"י היא לבאר מדוע נאמר בכלל "וחם השמש ונמס" (שלכן מעתיק רש"י תיבות אלו) — לשם מה מסופר בתורה מה אירע עם המן שלא נלקט?!

וכמו בנוגע לשלו — "ותעל השלו ותכס את המחנה"¹⁵⁶, וכפי

(155) חגיגה יב, ב (לגי' הע"י והגהות (156) פרשתנו טז, יג.
(הב"ח).

שנתבאר בארוכה בפ' בהעלותך¹⁵⁷: "ויטוש על המחנה כדרך יום כה וכדרך יום כה וכאמתיים על פני הארץ" — שלא מסופר בתורה מה אירע עם השלו שנשאר, דלמאי נפק"מ.

ואין לומר שבשלמא בנוגע לשלו, "מין עוף"¹⁵⁸ שיכול לפרוח, לא צריכה התורה לספר מה אירע עם אלו שלא נאספו ע"י בני, כיון שמוכן מעצמו שפרחו, משא"כ בנוגע למן (שלא הי' יכול לפרוח), יש צורך לספר מה אירע עם הנשאר — שהרי בהמשך הפרשה מסופר גם אודות ה"צור" ש"יצאו ממנו מים"¹⁵⁹, וגם שם לא נאמר מה אירע אח"כ עם הצור (שגם הוא לא הי' יכול לפרוח).

— בפ' חוקת, בהקדמה לסיפור הוצאת המים מן הסלע, מפרש רש"י¹⁶⁰ "שכל ארבעים שנה הי' להם הבאר כו", אבל הבן חמש למקרא לא למד זאת עדיין. —

וא"כ, כשם שהתורה לא צריכה לספר מה אירע עם הצור לאחרי המאורע שיצאו ממנו מים, כמו"כ לא צריכה התורה לספר מה אירע עם המן הנשאר. וא"כ, מדוע נאמר "וחם השמש ונמס"?! —

כב. ולאידך גיסא צריך להבין:

אם התורה מספרת מה אירע עם המן הנשאר, מדוע לא מספרת זאת התורה מיד בפעם הראשונה שנזכר אודות לקיטת המן — בפסוק¹⁶¹ "ויעשו כן בני ישראל וילקטו המרבה והמעט", אלא התורה ממתינה עד לאחרי הסיפור אודות הצייווי "איש אל יותר ממנו עד בוקר"¹⁶², ולא שמעו אל משה ויותרו אנשים (דתן ואבירם) ממנו עד בוקר וירום תולעים ויבאש"¹⁶³, ורק בפסוק שלאח"ז¹⁶⁴, "וילקטו אותו בבוקר בבוקר", נאמר "וחם השמש ונמס"?! —

והביאור בזה:

בהתחלת הסיפור אודות לקיטת המן, לא צריכה התורה לספר מה אירע עם המן הנשאר, דלמאי נפק"מ; אבל לאחרי הסיפור אודות המן שהותירו דתן ואבירם עד בוקר שהבאיש והתליע — מתעוררת השאלה אצל בן חמש למקרא: מה אירע עם המן שנשאר בשדה ולא נלקט ע"י בני, האם גם הוא הבאיש והתליע.

אך לא מסתבר לומר כן — כי:

בשלמא המן שהותירו דתן ואבירם הבאיש והתליע בגלל שעברו על הצייווי "איש אל יותר ממנו עד בוקר", משא"כ המן שנשאר בשדה, בגלל שהקב"ה הוריד יותר ממה שבנ"י היו יכולים ללקוט "איש לפי אכלו"¹⁶⁴ — אין סיבה שיבאיש ויתליע.

ומה גם שעפ"ז נמצא שבמשך כל הארבעים שנה שירד לישראל מן במדבר, היו סביבות מחנה בני"י תולעים וריח לא טוב כו' — שזהו דבר המופרך לגמרי!

ולכן צריך הכתוב להבהיר כאן — "וחם השמש ונמס", ש"הנשאר בשדה (לא הבאיש והתליע ח"ו, אלא) נמוח" (ועפ"ז מוכן בדרך ממילא שהמן הנלקט לא נימוח, ולכן הי' להם מה לאכול גם בערב).

כג. אך עדיין אין זה מחוור לגמרי:

כיון שסוכ"ס מוכרח הכתוב לספר מה אירע עם המן הנשאר בשדה, בגלל המשך הסיפור אודות המן שהותירו דתן ואבירם שהבאיש והתליע — א"כ, הי' לו להקדים ולכתוב זאת מיד בהתחלת הסיפור אודות לקיטת המן?

ועל זה מוסיף רש"י לבאר, שבזה מרמז הפסוק ענין הקשור עם שבחן של ישראל — שלכן נכתב "וחם השמש ונמס" כאן, בין שני הענינים שלפניו ושלאחריו המדברים בשבחן של ישראל:

לפני "וחם השמש ונמס" — נאמר¹⁶⁵ "וילקטו אותו בבוקר בבוקר איש כפי אכלו", שזהו שבחן של ישראל שכולם לקטו את המן כפי שנצטוו, כולל גם דתן ואבירם, שביום שלפנ"ז לא שמעו אל משה בנוגע ללקיטת המן, ואעפ"כ, למרות שהיו עקשנים כו' (וכמסופר בפ' קורח¹⁶⁵ שכאשר משה שלח לקרוא להם, אמרו "לא נעלה"), הנה לאחרי שקצף עליהם משה, הרי זה פעל עליהם שלמחרת לקטו את המן כפי שנצטוו; ולאחרי "וחם השמש ונמס" — נאמר¹⁶⁶ "ויהי ביום הששי לקטו לחם משנה .. ויגידו למשה .. ויאמר אליהם הוא אשר דבר ה' שבתון שבת קודש לה' מחר וגו'", שזהו שבחן של ישראל, כסיום הכתוב¹⁶⁷: "ראו כי ה' נתן לכם את השבת".

ומזה מוכן שגם "וחם השמש ונמס" (שנכתב בין שני הענינים

(161) פרשתנו טז, יז.

(162) שם, יט.

(163) שם, כ (ובפרש"י).

(157) יא, לא.

(158) פרש"י פרשתנו שם.

(159) פרשתנו יז, ו.

(160) כ, ב.

(166) שם, כב-כג.

(167) שם, כט.

(164) שם, יח.

(165) טז, יב.